

II. HUGUES DE LUSIGNAN DÖNEMİNDE KIBRIS VE KUDÜS NAİPLİĞİ MESELESİ*

THE PROBLEM OF THE REGENCY OF CYPRUS AND JERUSALEM DURING THE REIGN OF HUGH II OF LUSIGNAN

Bengü GÜLMEZ**

Öz

Kıbrıs Krallığı'nın beşinci kralı olan II. Hugues de Lusignan 1253 yılında tahta geçtiğinde henüz bir bebektir. Bu nedenle annesi Plaisance d'Antioche onun naibi olmuştur. Kraliçe Plaisance d'Antioche hem Kıbrıs hem de Kudüs Krallıklarının naipliği görevini yürütmüş, Kraliçe'nin ölümünden sonra ise Lusignanlar arasında naibin kim olacağı sorunu baş göstermiştir. Çalışmada naipliğe kimin geldiği konusu detaylı incelenmiştir. Naiplik için Kral II. Hugues de Lusignan'ın kuzenleri Hugues d'Antioche ile Hugues de Briennearasında geçen mücadele Hugues d'Antioche lehine sonuçlanmıştır. 1267 yılında Kral II. Hugues de Lusignan ölmüş geride varis bırakmamıştır. Onun yerine geçen kişi ise naibi Hugues d'Antioche olmuş, böylece Kıbrıs Krallığı I. Hugues de Lusignan'ın kızı Isabella de Lusignan'ın oğlu olan Hugues d'Antioche- Lusignan'dan devam etmiştir. Daha sonra da Melisende de Lusignan'ın kızı Marie taht için hak iddiasında bulunmuş ama sonuç alamamıştır. Papa X. Gregorius'a başvuran Marie, haklarını Charles d'Anjou'ya satmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kıbrıs, Kıbrıs Krallığı, II. Hugues de Lusignan, Naiplik, Hugues d'Antioche- Lusignan

* Bu makale "Lusignan Hanedanlığı Döneminde Kıbrıs (XIII.- XV. Yüzyıl)" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

** Dr., gulmezbengu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2339-2110>.

•
Abstract

Hugh II of Lusignan, the fifth king of the Kingdom of Cyprus, was still a baby when he ascended the throne in 1253. Therefore, his mother, Plaisance of Antioch, became his regent. Queen Plaisance of Antioch served as the regent of both the Cyprus and Jerusalem Kingdoms, and after the death of the Queen, the question of who would be the regent among the Lusignans arose. In the study, the issue of who came to the regency is examined in detail. The struggle between Hugh of Antioch and Hugh of Brienne, cousins of King Hugh II of Lusignan for the regency, ended in favor of Hugh of Antioch. In 1267, King Hugh II of Lusignan died and left no heirs. The person who succeeded him was the regent Hugh of Antioch, so the Kingdom of Cyprus continued from Hugh of Antioch-Lusignan, the son of Isabella of Lusignan who was daughter of Hugh I of Lusignan. Then, Melisende of Lusignan's daughter Marie made a claim for the throne, but no avail. Marie applied to Pope Gregorius X, sold her rights to Charles of Anjou.

•
Keywords

Cyprus, Kingdom of Cyprus, Hugh II of Lusignan, Regency, Hugh of Antioch- Lusignan.

Kıbrıs, Akdeniz'in doğusunda yer alan yaklaşık 9 bin 250 m² büyüklüğünde bir adadır. Sicilya ve Sardinya adalarının ardından Akdeniz'deki en büyük üçüncü ada konumundadır. Stratejik açıdan önem arz eden ada Haçlı Seferleri'nde Anadolu, Suriye ve Mısır sahillerine yakınlığından dolayı Hıristiyanların uğrak yeri ve üssü olmuştur.

III. Haçlı Seferi 1189 ile 1192 yılları arasında düzenlenmiştir. 1191 yılında İngiltere Kralı Aslan Yürekli Richard (1189- 1199)'ın donanması sefer için Messina'dan yola çıkmış fakat fırtınaya yakalanmışlardır. Aslan Yürekli Richard'ın kardeşi Joanna ve nişanlısı Berengaria'nın bulunduğu gemi Kıbrıs'ın Limasol limanına sürüklenmiştir. Aslan Yürekli Richard onların arkasından Kıbrıs'a gitmiştir. Kıbrıs'ın bağımsızlığını ilan eden yöneticisi Isaakios Dukas Komnenos (ö. 1195/ 1196)'un adaya sığınmak zorunda kalanlara kötü davranmıştır. Bu sebeple Kıbrıs'a asker çıkaran Aslan Yürekli Richard, Isaakios Dukas Komnenos'un hakimiyetine son vermiştir. İşte bu olaylar Kıbrıs'ta Lusignan hakimiyetinin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Aslan Yürekli Richard Kıbrıs'ı aldıktan sonra Akka'yailerleyerek 1191 yılının Haziran ayında Akka'daki kuşatmaya katılmıştır. Kıbrıs'ı ise Templier Şövalyeleri'ne satan Richard, daha sonra adayı Templier Şövalyelerinden alarak Akka'da kral seçilemeyen Guy de Lusignan (ö. 1194)'a satmıştır (Edbury, 1994, s. 7- 8; Demirkent, 1997, s. 156- 160). Böylece Lusignanların Kıbrıs'ta yaklaşık üç yüz yıl süren yönetimleri başlamıştır.

Kıbrıs Krallığı'nın kurucusu Guy de Lusignan'ın 1194 yılında ölmesinden sonra Amaury de Lusignan (1194- 1205) krallığın başına geçmiştir. Guy de Lusignan'ın ağabeylerinden olan Amaury de Lusignan'dan sonra ise sırasıyla I. Hugues de Lusignan (1194- 1218), I. Henry de Lusignan (1218- 1253), II. Hugues de Lusignan (1253- 1267) kral olmuşlardır. Lusignan idaresi süresince Kıbrıs'ta toplam on sekiz Kral ve Kraliçe hüküm sürmüştür. En son Kraliçe olan Caterina Cornaro (1454-1510), 1489 yılında adayı Venediklilere devretmiş, böylece adada Lusignan idaresi son bulmuştur.

Kıbrıs Krallığı, 1099 yılında düzenlenen I. Haçlı Seferi sonucu kurulan Kudüs Haçlı Krallığı'na benzer şekilde idari yapılanmaya gitmiştir. Lusignan ailesi Fransız asıllı bir aile olması sebebiyle, Fransız teamülleri uygulanmıştır. Devlet kademesindeki önemli görevlerden biri olan, Arapça vekil, temsilci anlamına gelenve Haçlı devletlerinde de kullanılan naiplik makamı Kıbrıs Krallığı'nda da bulunmaktaydı. Bailliya da vekil de denilen naiip, çocuk yaşta tahta oturan veya esir düşmüş krallar adına yetki kullanan devlet adamı idi (Altan, 2020, s. 74).

Kıbrıs Krallığı'nda naiplik konusunda en büyük karışıklık XIII. yüzyılın ortalarında yaşanmıştır. Kıbrıs Kralı I. Henry de Lusignan'ın 1253 yılının başında ölünce yerine oğlu Hugues, II. Hugues de Lusignan unvanı ile geçmiş, Kıbrıs Lusignan Krallığı'nın beşinci kralı olmuştur. 1253 yılında Kral olduğunda henüz bebek olan II. Hugues de Lusignan, ülkeyi annesi Plaisance d'Antioche ile yönetmeye başlamıştır (Mas Latrie, 1881, s. 8). Küçük yaştaki Kral'ın naibi annesiydi. II. Hugues de Lusignan'ın hâkimiyeti on dört yıl sürmüştür ve 1267 yılında Lefkoşa'da ölmüştür. II. Hugues de Lusignan, 1265 veya 1266 yılında Beyrut Kontu II. Jean d'İbelin (ö. 1264) 'in kızı ve aynı zamanda da mirasçısı olan Isabella d'İbelin (ö. 1282?) ile evlenmiştir (Mas Latrie, 1881, s. 8; Amadi, 1891, s. 206)¹. Ardında çocuk bırakmamıştır.

Kraliçe Plaisance d'Antioche güçlü bir kişiliktir. Dünyanın en cesur kadınlarından biri olduğu kayıtlara geçmiştir (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 364). Kıbrıs Krallığı yönetimi için yüksek mahkeme Kraliçe Plaisance d'Antioche'unoğlu için naiplik yapmasını onaylamıştır (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 420). Plaisance d'Antioche, Kudüs Krallığı naibi de olmak istemiştir. Kudüs Krallığı'nın baronları naiplik konusunu görüşmek için Plaisance d'Antioche'u Filistin'e çağırılmışlardır. Bu dönemde Kıbrıs Krallığı'nın idaresi Plaisance d'Antioche'un elindeyken, Antakya Prinkepsliği'nin idaresi ise Plaisance'ın kardeşi VI. Bohemund (ö. 1275)'un elindeydi.

Kraliçe Plaisance d'Antioche 1254 yılında Jean d'Arsuf² (ö. 1259)'un henüz on beş yaşındaki oğlu Balian d'İbelin (ö. 1277) ile evlenerek, Kıbrıs yönetiminde yerini güçlendirdi (Eracles 1859, Vol. II, s. 441; Amadi, 1891, s. 203; Edbury, 1994, s. 85; Schabel, 2014, s. 165). Balian d'İbelin'in etkin ve güçlü bir aileden olması Plaisance d'Antioche'u cezbetmişti. Böylece kendine destek arayan Plaisance d'Antioche, Kudüs hâkimiyetini elinde tutan aile ile evlilik yoluyla bir ittifak yapmak istemiştir. Fakat bu çift 1258 yılında ayrılmıştır (Edbury, 1994, s. 85; Torsello, 2016, s. 349)³. Onların ayrılık sebepleri, Papa IV. Alexander (1254- 1261)'ın

¹1267 yılında II. Hugues de Lusignan ölünce dul kalan Isabella d'İbelin, üç evlilik daha yapmıştır. Raymond l'Etranger (ö. 1272), Alman Nicholas de Caesarea (ö. 1277), Guillaume Barlais (ö. 1305?) ile evlenen Isabelle ardında hiç çocuk bırakmamıştır (Mas Latrie, 1881, s. 8; Amadi, 1891, s. 206).

²Jean d'Arsuf, Jean d'İbelin olarak da kaynaklarda geçmektedir. 1211 ya da 1212 yılında doğmuştur. 1236 yılında Alice de Caiphas (ö. 1242?) ile evlenmiş olup, Balian d'İbelin isimli bir oğulları olmuştur. Jean d'Arsuf Arsuf Lordu ve Kudüsbaillisi görevlerinde bulunmuştur. 1232 yılında Agridi'de yapılan savaşta yer almıştır. 1259 yılında ölmüştür. Yerine oğlu Balian d'İbelin geçmiştir. Bkz. Edbury, 1994, s. 85.

³Edbury, çiftin 1255 yılı ortasında ayrıldıklarını, 1258 yılında ise resmen bittiğini bildirir (Edbury, 1994, s. 85).

bu evliliği ikinci dereceden kuzen olmaları sebebiyle bozması idi. Çünkü Kraliçe Plaisanced'Antioche'un amcası Henry d'Antioche (ö. 1276), Isabella de Lusignan (ö. 1264) ile evlenmişti⁴. Bu yüzden Plaisanced'Antioche'un planları suya düşmüştür. Balian d'İbelin karara itiraz etmiş ama 1258 yılında bu evlilik resmen geçersiz olmuştur (Edbury, 1994, s. 85; Hill, 2010, Vol. II, s. 149)⁵.

Kraliçe Plaisanced'Antioche, evlenme fikrinden vazgeçmemiştir. 1256 yılında İngiltere'ye bir elçi gönderen Plaisance d'Antioche, Kral III. Henry (1216- 1272)'nin ikinci oğlu Edmund Crouchback (ö. 1296) ile evlenmeyi istediğini bildirirken, oğlu II. Hugues de Lusignan'ı de Edmund Crouchback'in kız kardeşlerinden biri olan Beatrice ile evlendirmek istediğini iletmiştir (Feodera, 1816, Vol. I, s. 341; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 366; Close Rolls of The Reign of Henry III, 1931, s. 445- 446; Edbury, 1997, s. 3, 100; Hill, 2010, Vol. II, s. 149; Schabel, 2014, s. 161)⁶. Sonuçsuz kalan bu girişim siyasi bir hamle olarak değerlendirilebilir. Plaisanced'Antioche, görüldüğü üzere siyasi anlamda güçlü eş adayları seçerek sağlam bağlantılar kurmak istemekteydi.

Kraliçe Plaisanced'Antioche oğlu Kral II. Hugues de Lusignan ile beraber 1258 yılında Trablus'a geçmiştir. Trablus'ta kardeşi VI. Bohemund ile buluşmuş, ardından Akka'ya doğru yola devam etmişlerdir. Kraliçe Plaisanced'Antioche'un amacı Akka'ya giderek iktidarını güçlendirmektir. VI. Bohemund ise kızkardeşi ile

⁴ Isabella de Lusignan Kıbrıs Kralı I. Hugues de Lusignan ile Alice de Champagne'nin kızı idi. Henry d'Antioche ise IV. Bohemond'Antioche'un oğlu idi. Bu evlilikten Hugues ve Marguerite isimli iki çocuk dünyaya gelmiştir (Mas Latrie, 1881, s. 8; Edbury, 1994, s. 85). Bu evlilikten doğan Hugues daha sonra Kıbrıs Kralı olacaktır.

⁵ Kaynaklar incelendiğinde Plaisance d'Antioche ile Balian d'İbelin'in bu süreçte evli mi nişanlı mı olduğu tartışmalıdır. Marino Sanudo Torsello'da nişanlı olarak kaydedilmişken, Amadi, Florio Bustron ve Eracles evli olarak kayda geçmiştir (Eracles 1859, Vol. II, s. 443; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 364; Mas Latrie, 1852, Vol. II, s. 68; Florio Bustron, 1886, s. 110; Amadi, 1891, s. 205; Edbury, 1994, s. 85; Hill, 2010, Vol. II, s. 149; Torsello, 2016, s. 349).

⁶ 1256 yılında İngiltere'ye evlilik teklifi yapmak üzere elçi gönderen Kraliçe Plaisanced'Antioche'un yukarıda belirtildiği üzere bu tarihlerde evli olmama ihtimali yüksektir. Kraliçe Plaisance'nin evlilik teklifi iki kaynakta yer bulmuştur ve şu şekildedir: "saneperequod, nostrorum profectuum, in tam remotis agentium, voseritis non oblit, nos de foederem matrimonialicontrabendointer Edmondum karissimum natum nostrum. illustrem Regnam Cypri, nec non inter filium praedictae Reginae haeredem regni Cypri, unam de filibus nostris, pervestras litteras consulere decrevistis. admagnas vobis assurgimus gratiarum actiones; videntes vos. scientes circanostrorum commodum honoremsollicitosintenos." (Rymer, 1816, Vol. I, s. 341; *Close Rolls of The Reign of Henry III*, 1931, s. 445- 446. Anılan evliliğin ve evlilik müzakeresinin dışında, 1260 ya da 1261 yılında Ermeni I. Hetum'un kız kardeşi olan Maria evli olan Yafa Kontu Jean d'İbelin ile Plaisance'nin bir ilişkisi olduğu da kaydedilenler arasındadır (Edbury, 1997, s. 3, 100; Schabel, 2014, s. 161).

beraberburada düzeni sağlamak niyetinde idiçünkü Akka'daSanta Saba Savaşı⁷ yaşanmıştı ve karışıklıklar halen devam etmekteydi (Hill, 2010, Vol. II, s. 150; Runciman, 2019, C. III, s. 242). Akka'damüksekmahkeme Kraliçe Plaisanced'Antioche'unKudüs naipliği konusunda toplantı yaparak konuyu görüşmüşlerdir. VI. Bohemund, Kutsal Roma Germen İmparatoru II. Friedrich (1220- 1250)'in torunu Kudüs Kralı unvanı taşıyan Conradin'in Kudüs'e gelmemesi sebebiyle, II. Hugues de Lusignan'ın Kıbrıs Krallığı unvanının yanında Kudüs Kralı olma hakkını da kazandığını savunmuştur. Zaten Kutsal Roma Germen İmparatorluğu bu tarihlerde sıkıntılar yaşamaktaydı (Stollberg- Rilinger; 2020)⁸.

⁷ Saint Sabas Manastırı, Akka'da Venedikliler ile Cenevizlileri ayıran Montjoie Tepesi'nde bulunan her iki tarafın da hak iddia ettiği bir manastırdı. 1256 yılının başında bu manastır Cenevizliler tarafından işgal edilince savaş çıkmıştı. Templierler, Venedikliler ve Pisalılar bir tarafen, Hospitalierler, Cenevizliler ise diğer bir taraftı. Savaş denize de sıçramış, hatta Ceneviz ve Venediklilerin ilk deniz savaşı olmuştur (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 372; Heyd, 2000, s. 383-384; Hill, 2010, Vol. II, s. 150, 154; Runciman, 2019, C. III, s. 241).

⁸Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu II. Friedrich 1225 yılında Kudüs Kraliçesi Marie de Montferrat ile Jean de Brienne'in tek çocuğu olan Isabella ya da Yolande ile evlenmiştir. Bu evlilikten bir kız çocuğu doğmuş ama bebekken ölmüş daha sonra 1228 yılında Conrad isimli bir erkek çocuk dünyaya gelmiştir. Isabella, Conrad'ı doğurduktan sonra ölmüştür (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 217-218). II. Friedrich, kral sıfatını bu evlilik vesilesiyle kazanmıştır. VI. Haçlı Seferi için 1227 yılında düzenlenen sefere hastalığını gerekçe göstererek katılmayan II. Friedrich, Papa IX. Gregorius (1227-1241) tarafından aforoz edilmiştir. Buna rağmen 1228 yılında oğlu Conrad'ın vasisi olarak Akka'ya doğru yola çıkmıştır. Kıbrıs'a da uğrayan II. Friedrich, Kıbrıs Kralı Amaury de Lusignan'a kral tacı babası VI. Heinrich (1191- 1197) tarafından verildiği için Kıbrıs'ta metbu olduğunu düşünmekteydi. II. Friedrich, 1228 yılının Temmuz ayında Kıbrıs'a gelmiştir. Bu sırada Kıbrıs Kralı I. Henry de Lusignan'dı ve naibi Beyrut hakimi Jean d'İbelin'di. II. Friedrich, Doğudaki haçlılar arasında nüfuz sahibi olan Jean d'İbelin'den Beyrut iktamı istese de alamamıştır. Jean d'İbelin ve baronlar, II. Friedrich'in Kıbrıs hakimiyetini kabul ettirmeye hazır olduklarını söylemişler ama Akka üzerinde sadece oğlu Conrad için naiplik iddia edebileceğini de eklemiştir. II. Friedrich Eylül ayında Akka'yahareket etmiş, buraya vardığında da iyi karşılanmamıştır. Çok az destekçisi olduğunu görünce diplomatik yollara başvurmuştur. El- Melikü'l- Kâmil (1218- 1238) ile 1229 yılında anlaşmaya vararak on yıl süre ile Yafa'ya kadar uzanan şeritle beraber Nâsıra, Beytülâhm ve Kudüs şehirleri, Toron ve Montfort Kaleleri de dahil olmak üzere Celile ve Sayda civarında Müslümanların elindeki arazi Haçlılara verilmiştir. Ayrıca Kudbetüssahra ile el- Aksâ Camileri ve Haremüşşerif Müslümanların olacak ve Kudüs'te özgürce ibadet edebileceklerdi. II. Friedrich ise Kudüs'ün surlarını tekrar inşa edebilecekti. Bunların yanında tüm esirler de serbest kalacaktı. Haçlılar bu anlaşma ile Kudüs'ü ele geçirmiştir. Yapılan anlaşma ne Müslümanları ne de Hıristiyanları memnun etmişti. Müslümanlar el-Kâmil'e çok kızmış, Hıristiyanlar ise anlaşmayı uygulanması zor bulmuşlardır. Aforoz edilen II. Friedrich, Kudüs Kutsal Mezar Kilisesi'nde krallık tacını kendi kendine takmak zorunda kalmıştır. Daha sonra İtalya'ya doğru yola çıkan II. Friedrich, Kıbrıs'a yine uğramış ve on gün kadar kalmıştır.1230 yılında II. Friedrich Papa tarafından affedilmiş, aforozdan kurtulmuştur. 1231 yılında ise II. Friedrich,RiccardoFilangieri kumandasındaki orduyu doğuya elçisi olarakgöndermiştir. Doğuda baronlar Akka'da Jean d'İbelin'i belediye başkanı seçerek gönderilen elçiyi kabul etmek istememişlerdir. 1243 yılına kadar mücadele sürüp gitti. 1243 yılında

İbelin ailesi, Kraliçe Plaisanced'Antioche ile Kral II. Hugues de Lusignan'ın isteğini haklı bulmakta idi. Templier tarikatı büyük üstadı ve Yafa Kontu Jean d'İbelin tarafından çok güçlü bir destek gören VI. Bohemund, aynı zamanda Alman şövalye tarikatı, Venedikliler ve Pisalılar tarafından da haklı bulunmuştur. Ama Hospitalier tarikatı üstadı ve Cenevizliler burada taç giyme hakkının Conradin'e ait olduğunu düşündüklerini bildirerek itiraz etmişlerdir. Hospitalier tarikatı Conradin'e sormadan bu kararın alınmayacağını belirtmiştir (Runciman, 2019, C. II, s. 243). Yapılan seçim sonucu Kraliçe Plaisanced'Antioche istediğini almıştır. Kral II. Hugues de Lusignan hem Kıbrıs hem de Kudüs'te Kralı, annesi Plaisanced'Antioche ise naip olmuştur (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 421; Eracles, 1859, Vol. II, s. 443; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 374; Le Templier de Tyr, 1887, s. 150- 151; Edbury, 1994, s. 86; Hill, 2010, Vol. II, s. 150; Runciman, 2019, C. III, s. 247- 248).

Plaisanced'Antioche, Jean d'Arsuf'ubailliliğe atamış, sonra da kardeşiyle Trablus'a gitmiştir. VI. Bohemund, Akka'da savaşıyor taraflar arasında düzeni sağlayamadan dönmek durumunda kalmıştı (Hill, 2010, C. II, s. 150). Kraliçe Plaisanced'Antioche ise Trablus'a gittikten sonra Kıbrıs'a dönmüştür (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 421; Eracles, 1859, Vol. II, s. 443; Le Templier de Tyr, 1887, s. 150- 151; Runciman, 2019, C. III, s. 248). Plaisanced'Antioche, Jean d'Arsuf'a asi kişilere yumuşak tavır göstermemesini emretmişti ve Kıbrıs'a rahat ve emin bir şekilde dönmüştü (Demirkent, 1997, s. 222; Holt, 2009, s. 97; Hill, 2010, Vol. II, s. 151; Runciman, 2019, C. III, s. 244)⁹. Fakat 1259 yılında Jean d'Arsuf ölmüştür. Kraliçe Plaisanced'Antioche, Akka'ya gelerek onun yerine bailli olarak Kudüs seneşali¹⁰ olan Geoffroy de Sargines (ö. 1269) 'i atamıştır (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 375; Le Templier de Tyr, 1887, s. 156; Amadi, 1891, s. 205; Edbury, 1997, s. 86;

II. Friedrich'in oğlu Conrad'ın doğuya gelmemesi nedeniyle onun en yakın akrabası konumundaki Kıbrıs Kraliçesi Alice krallığın naibi olarak belirlenmiştir. Demirkent, 1997, s. 199- 204; Runciman, 2019, III, s. 157- 167; Karakaş ve Özbek, 2021, s. 63-86). Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu II. Friedrich'in 1250 yılında ölmesinden sonra yirmi üç yıl süren bir otorite zayıflaması sonucu yönetim boşluğu dönemi yaşamıştır (Stollberg- Rilinger; 2020).

⁹ Hill, isyancılara sert davranma talimatını Bohemund'un verdiğini kaydederek ayrıca sekiz yüz Fransız askerini de bu amaçla Jean d'Arsuf'a bıraktığını yazar (Hill, 2010, Vol. II, s. 151).

¹⁰ Seneşal, devlet memurları içindeki en yüksek makamlardan biriydi. Kralın temsilcisi olup, taç giyme törenlerinde asa taşımak, krala ziyafette servis yapmak gibi görevleri bulunmaktaydı. Krallığın memurları ve hazine dairesi seneşaleye bağlı olurdu. Kral ya da naibi olmadığında davalara bakabilir, seferleri yönetebilirdi (Altan, 2020, s. 77- 78).

Demirkent, 1997, s. 222; Torsello, 2016, s. 350; Runciman, 2019, C. III, s. 244)¹¹. Çok geçmeden, Kraliçe Plaisanced'Antioche, 1261 yılında ölmüştür¹². Plaisanced'Antioche, öldüğünde Kral II. Hugues de Lusignan sekiz yaşındaydı¹³. Bu durumda hem Kudüs hem Kıbrıs naipliğine kimin geleceği sorusu ortaya çıkmıştır (Eracles, 1859, Vol. II, s. 446; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 385; FlorioBustron, 1886, s. 110; Le Templier de Tyr, 1887, s. 166; Amadi, 1891, s. 205-206; Hill, 2010, Vol. II, s. 151; Runciman, 2019, C. III, s. 246).

Kıbrıs Kralı II. Hugues de Lusignan'ın babası I. Henry de Lusignan'ın iki kız kardeşi vardı. Büyük olan Marie, Gautier de Brienne (ö. 1246) ile evlenmiş, Hugues de Brienne (ö. 1296) adında bir oğulları olmuştu. Marie bu doğumdan kısa süre sonra da ölmüştü. I. Henry de Lusignan'ın küçük olan kız kardeşi Isabella ise Henry d'Antioche (ö. 1276) ile evliydi ve Hugues adında Marie'nin oğlundan daha büyük bir oğlu vardı. Isabella ablasının çocuğuna da bakmaktaydı (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 385; Hill, 2010, Vol. II, s. 151; Baldwin, 2012, s. 142; Runciman, 2019, C. III, s. 246; Ek 1).

Hugues de Brienne tahta daha yakın varis olmasına rağmen naiplik hususunda teyzesi ve kuzeni ile bir rekabeti uygun bulmamıştır (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 387; Hill, 2010, Vol. II, s. 152; Runciman, 2019, C. III, s. 246). Bu durumda ya Hugues d'Antioche'un ya da annesi Isabella'nın naip olması söz konusu olmuştur. Anne ile oğlu arasında geçen naiplik seçiminde Kıbrıs Yüksek Mahkemesi bir erkeğin daha iyi bir naip olacağı düşüncesiyle Hugues d'Antioche ailenin en yaşlı prensi olarak Kıbrıs Krallığına naip atamıştır (Eracles, 1859, Vol. II, s. 446; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 387; FlorioBustron, 1886, s. 110; Le Templier de Tyr, 1887, s. 166; Amadi, 1891, s. 205; Hill, 2010, Vol. II, s. 151; Torsello, 2016, s. 350; Runciman, 2019, C. III, s. 246).

Kudüs Krallığının naipliği için ise, Kudüs Yüksek Mahkemesi acele karar vermek istememiştir. 1263 yılında Isabella ve kocası Henry d'Antioche Akka'yagelmişler, Kudüs'teki asiller Isabella'yı naip olarak tanımış ama ona vassallık yemini etmemişlerdir. Çünkü bu yeminin Conradin'in önünde gerçekleşmesi gerektiğini düşünmekte idiler. Kudüs baillisi Geoffroy de Sargines

¹¹Runciman, Jean d'Arsuf'un 1259 yılının Nisan ayı civarında öldüğünü kaydederken, Mas Latrie ve Edbury 1258 yılının sonlarında öldüğünü kaydetmiştir (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 375; Edbury, 1997, s. 86; Runciman, 2019, C. III, s. 244).

¹² Ölüm günü farklı kaynaklarda farklı gün olarak verilmiştir. 22 Eylül 1261 günü öldüğü Eracles'te, 27 Eylül günü öldüğü Amadi ve Templier de Tyr'de kaydedilmiştir. FlorioBustron ise evlilik aktinin düşmesinden sonra öldüğünü kaydederek net bir tarih vermemiştir (Eracles, 1859, Vol. II, s. 446; FlorioBustron, 1886, s. 110; Le Templier de Tyr, 1887, s. 166; Amadi, 1891, s. 205-206).

¹³ Mas Latrie Kral II. Hugues'un 9 yaşlarında olduğunu yazar. (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 385).

istifa etmiş, yerine de Isabella'nın kocası Henry d'Antioche getirilmiştir. Sonuçta Kudüs Krallığı niyabeti Plaisance'ın kardeşi Henry d'Antioche ile evli olan görünmesi Isabella'ya geçmiştir. Isabella, kocasını Akka'da bırakıp Kıbrıs'a dönmüştür (Eracles, 1859, Vol. II, s. 447; FlorioBustron, 1886, s. 110; Le Templier de Tyr, 1887, s. 166; Amadi, 1891, s. 205- 206; Demirkent, 1997, s. 222; Hill, 2010, Vol. II, s. 152; Torsello, 2016, s. 351; Runciman, 2019, C. III, s. 246).

Isabella daha bir yıl bile geçmeden 1264 yılında ölmüştür ve Lefkoşa'da gömülmüştür (Eracles, 1859, Vol. II, s. 448; FlorioBustron, 1886, s. 110; Amadi, 1891, s. 206) ¹⁴. Isabella'nın ölümü Kudüs naipliğine kimin getirileceği konusu tekrar gündeme geldi. Kıbrıs naibi Hugues d'Antioche varis olduğunu söyleyip Kudüs naipliğine talip oldu. Kendini savunması şu şekildedir: *"Hayatta olan aile bireylerinden en büyüğünün ben olduğumu söylüyorum. Ben annem aracılığıyla doğrudan ve meşru varisim. Annem öldüğünde Krallığın baillisi olduğu için, onun hakkı olan makam, en büyük olarak bana verilmelidir"* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 402) ¹⁵.

Daha önce itiraz etmeyen teyzesinin oğlu Hugues de Brienne, bu sefer naipliğin kendisinin hakkı olduğunu ileri sürdü çünkü o yaşı büyük olan kardeşin yaşı küçük olan çocuğuydu ve Fransız teamülüne göre doğal olarak sıra ondaydı (Hill, 2010, Vol. II, s. 152; Runciman, 2019, C. III, s. 246- 247). Şu sözlerle kendini ifade etmiştir: *"Bu topraklarda uygulanan kuralların Fransa'dan farklı olması beklenemezdi. Fransa Krallığı'nda, küçük oğlun oğlu, en büyük oğuldan daha büyük olsa bile, en büyük oğlun veya kızın oğlunun, küçük veya küçüğün oğlundan önce mirası devralması adettir. Bu sebeple hakkım olanı almam gerekir çünkü annem en büyüğünüzdür ve Kraliçe Alice'e daha yakındır"* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 404) ¹⁶.

¹⁴ Ölüm yılını Amadi 1263 yılı içinde kaydederken, FlorioBustron ve Eracles 1264 yılında kaydetmiştir.

¹⁵ Tam metin şu şekildedir: *"Je disque je suis l'ainé de tonslesparentssurvivants de monseigneur, Hugues, moncousin, a qui puisse arriver la succession de ce royaume, duche de notrecommiuneaieule, la reineAlix. Je suis son plusdirect et légitimehéritier de par mamère; car le filsou la fille demeure en saisine et en tenure de ce dont son pèreousamèreétaientlégalementsaisis et tenants à sa mort. Or, madamemamèreétantmorte en possessiondubailliage de ce royaume ,comme de son droit, moi, l'ainédesparents de monseigneurmoncousin, je doisobtenir le bailliageavanttoutautre. Si vousreconnaissez, seigneurs, que je doivel'avoir, j'offre de faire ce qui sera de mondevoircommebaile, quand on m'aurafait ce quel'ondoitabaile."* (Assises de Jérusalem, Vol. II, 1841, s. 402).

¹⁶ Tam metin şu şekildedir: *"Et certes, ce seraitchoseétrange de croirequ'il y a eu ce royaume de Jérusalem un usagecontraire à l'usage de France; car ceuxqui en établirentlescoutumeslors de la conquête de la terreétaientFrançais. Et, auroyaume de France, il estd'usageque le filsdufilsainéou de la fille ainéessuccède à l'héritageavant le filsducadetou de la cadette, lormêmeque le filsducadetou de la cadetteestplusâgêque le fils de l'ainé. Et, puisquevousditesquefiefniseigneurie ne se partagent en ce royaume de Jérusalemnientreautresparentsmales, et quel'ainédoitl'obteniravant le puiné, je doisavoir le bailliageavantvous, car mamèreétaitainée de la vôtre, plusrapprochée de la reineAlix, notreaiëule, que la vôtre, et parcequ'ondoit se rattacher à la premièreainée."* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 404).

Uzun değerlendirmeler sonucu yüksek mahkeme bu makamı, en son görevde olan kişinin yani naip olan Isabella'nın en yakınının olması sebebiyle, Isabella'nın oğlu Hugues d'Antioche'a vermiş ve onu Kudüs naibi yapmıştır (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 397- 414; Eracles, 1859, Vol. II, s. 450- 455; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 387- 388; FlorioBustron, 1886, s. 110; Le Templier de Tyr, 1887, s. 166; Amadi, 1891, s. 207; Demirkent, 1997, s. 222; Hill, 2010, Vol. II, s. 153- 154; Torsello, 2016, s. 351; Runciman, 2019, C. III, s. 247)¹⁷. Hugues d'Antioche, kuzeni Hugues de Brienne'den yaşça büyüktü ayrıca en son görev yapan kişiye yani annesi Isabella'ya en yakın kişiydi. Annesi Isabella'ya edilmeyen sadakat yemini bu kez Hugues d'Antioche'a edilmiştir. Templier ve Hospitalierüstadları da onu naip olarak tanımıştır (Hill, 2010, Vol. II, s. 153; Runciman, 2019, C. III, s. 247). Hugues d'Antioche'un seçilmesi barış ortamını sağlayacak gibi görünmekteydi.

Aralık 1267'de Kıbrıs Kralı II. Hugues de Lusignan on dört yaşında öldü (Eracles, 1859, Vol. II, s. 456; FlorioBustron, 1886, s. 112; Le Templier de Tyr, 1887, s. 187; Amadi, 1891, s. 209; Torsello, 2016, s. 353)¹⁸. Saint Dominique Kilisesi'nde gömülen Kral II. Hugues de Lusignan, Isabella d'İbelin ile kısa süre önce evlenmiş, geride varis olacak bir çocuk bırakmamıştır. O ölünce de 25 Aralık 1267 tarihinde yerine naibi Hugues d'Antioche- Lusignan, III. Hugues unvanıyla geçmiştir (Eracles, 1859, Vol. II, s. 456; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 418; FlorioBustron, 1886, s. 112; Le Templier de Tyr, 1887, s. 187; Amadi, 1891, s. 209; Demirkent, 1997, s. 232; Torsello, 2016, s. 353; Runciman, 2019, C. III, s. 270). II. Hugues de Lusignan'ın ölümü sonrası ardında erkek varis bırakmadığı için Kıbrıs Krallığı, Antioche-Lusignan tarafına geçmiştir. Hugues de Brienne ise hayal kırıklığı ve geri çevrilmiş olma hissiyle Kıbrıs'tan ayrılarak batıya gitmiştir (Edbury, 1994, s. 35).

1268 yılında Conradin'in idam edilmesi haberi üzerine Kral III. Hugues d'Antioche-Lusignan harekete geçerek Kudüs Krallığı üzerinde hak iddia etmiştir. Sonuç olarak haklı bulunan Kral III. Hugues d'Antioche-Lusignan 24 Eylül 1269 günü ise Kudüs Kralı unvanına kavuşmuştur (Machéras, 1882, s. 29; Amadi, 1891, s. 210; Torsello, 2016, s. 353). Conradin'in ölümü, Kraliçe Marie'den gelen Kudüs Krallığı tahtına sahip tarafın artık temsilcisi kalmadığı anlamına geliyordu. Sıra

¹⁷1265 ve 1266 yıllarında Eracles, Amadi, FlorioBustron, Marino SanudoTorsello'da Hugues d'Antioche'un Kıbrıs baillisi olma mevzusu geçmektedir. Ama Kudüs baillisi olma mevzusu yer almamaktadır (Eracles, 1859, Vol. II, s. 450- 455; FlorioBustron, 1886, s. 110; Amadi, 1891, s. 207; Torsello, 2016, s. 351). Ayrıca Demirkent, Hugues d'Antioche'un idaresini enerjik olarak tanımlamış, onun krallıkta huzuru sağladığını ifade etmiştir (Demirkent, 1997, s. 222).

¹⁸ Eracles, Le Templier de Tyr ve Marino Sanudo Kasım ayında öldüğünü kaydederken, Amadi ve FlorioBustron Aralık ayında öldüğünü kaydetmiştir. 5 Aralık tarihini FlorioBustron'un eserinden saptayabiliyoruz.

artık Marie'nin yarı kız kardeşi olan Alice de Champagne'ın tarafına geçmişti. Kudüs Krallığı hakkı, zaten Kudüs Krallığı naipliğini elinde bulunduran Hugues d'Antioche-Lusignan'da idi. Kuzeni Hugues de Briennebatıya gidince Atina dukalığının varisesi Helene Komnena Dukas (ö. 1296) ile evlenmiştir. Kuzeni Kral III. Hugues d'Antioche-Lusignan'a karşı bir taht iddiasında bulunmamıştır (Hill, 2010, Vol. II, s. 161; Baldwin, 2012, s. 142; Runciman, 2019, C. III, s. 278).

III. Hugues d'Antioche-Lusignan, Kudüs Krallığı tacı için girişimde bulunduğunda, daha önce naiplik meselesinde olduğu gibi itiraz gelmiş, Hugues de Brienne ses çıkarmasa da bu kez de Kraliçe Marie'nin ikinci yarı kız kardeşi olan Melisende de Lusignan (ö. 1249?)'in kızı hak iddiasında bulunmuştur. Melisende de Lusignan, Antakya Prinkepsi IV. Bohemund (1201- 1216, 1219- 1233) ile evlenmiş ve Marie isminde bir kızı olmuştu. Hayatta olan Marie, Kudüs Krallığı'nda hak talep etmiştir (Eracles, 1859, Vol. II, s. 475; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 425, 445; Florio-Bustron, 1886, s. 113- 114; Le Templier de Tyr, 1887, s. 193- 194; Amadi, 1891, s. 211; Demirkent, 1997, s. 232; Hill, 2010, Vol. II, s. 161- 163; Torsello, 2016, s. 360; Stubbs, 2016, s. 37; Runciman, 2019, C. III, s. 279; Ek 1)¹⁹.

Conradin'in ölüm haberinin gelmesinden kısa bir süre sonra hak iddiaları olan Kral III. Hugues d'Antioche-Lusignan ve Marie d'Antioche Kudüs Krallığı iddialarını Kudüs Yüksek Mahkemesi'nin önünde savunmuştur (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 415; Hill, 2010, Vol. II, s. 161).

Marie d'Antioche şu sözlerle kendini iddiasını açıklarken:

"Lordlar, Kudüs krallığının yüksek mahkemesinin din adamları ve hükümdarları huzurunda aşağıdakileri bildiririm: Kudüs krallığının leydisi ve varisi olan Kraliçe Isabella'nın birkaç kızı olduğu kesindir. Biri, İmparator Frederick ile evli olan II. Isabelle'in (de Brienne) annesi Marie idi. Bu evlilikten Isabella, Conrad'ı doğurdu. Diğer kızı, Kıbrıs Kralı Henry'nin annesi Kraliçe Alice'ti. Başka bir kızı, annem Antakya Prensesi Melisende idi. Krallığın en yakın varisi ve Kraliçe Isabella'nın kızının kızı olduğum ve annem tüm kız kardeşlerinden daha uzun süre hayatta kaldığı için haklarımı almak adına size yalvarıyorum. Ve lordların ve leydilerin vasallarına ne yapmaları gerekiyorsa onu yapmaya hazırım" (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 416)²⁰.

¹⁹ Marie d'Antioche'un tahtta hak iddiası III. Hugues d'Antioche-Lusignan'ı kıskanan Templier Şövalyeleri tarafından destekleniyordu (Eracles, 1859, Vol. II, s. 475; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 425, 445; Hill, 2010, Vol. II, s. 163; Torsello, 2016, s. 360; Stubbs, 2016, s. 37).

²⁰ Tam metin şu şekildedir: *"Par devant vous monseigneur Hugues de Lusignan, par la grâce de Dieu, roi de Chypre, moi, damoiselle Marie, je viens ici; et devant vous, seigneurs, devant les religions et les hommes liges de la hautecour du royaume de Jérusalem, je fais à savoir ce qui suit : Il est certain que la reine Isabelle, dame et héritière du royaume de Jérusalem, eut plusieurs filles. L'une fut la reine Marie (de Montferrat), fille d'un marquis, mère de Isabelle II (de Brienne), qui épousa l'empereur Frédéric. De cette Isabelle naquit le roi Conrad, père de*

III. Hugues d'Antioche-Lusignan ise şu sözlerle kendini savunmuştur: *"Hanumefendi, bu krallığın geleneklerine göre, miras talebinde bulunmak isteyen, bunu en başından talep etmelidir..."* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 417)²¹

Kraliçe Isabella'nın evlilikleri değerlendirildiğinde, Hugues kendisinin önceki evliliğinden olduğu için taht için kendisinde hak görse de Marie bir kuşak daha yakındı. Bu olayların olduğu sırada Matmazel Marie altmış yaşındaydı (FlorioBustron, 1886, s. 113; Amadi, 1891, s. 211; Hill, 2010, Vol. II, s. 162). Hukukçular konuyu değerlendirmiş ve III. Huguesd'Antioche-Lusignan'ın hakkı olduğuna hükmetmişlerdir. *"... ne Brienne Kontu ne de Marie Hanım ondan daha doğrudan varis olamaz"* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 419)²².

Ne Hugues de Brienne'in ne de Matmazel Marie'nin III. Huguesd'Antioche-Lusignan kadar hakkı vardı. Bu karar açıklanmadan önce Matmazel Marie kararı duymak istememiş ve mahkemeden çıkmayı tercih etmiştir (Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 427). Zaten Marie'nin bir kadın olması sebebiyle de çekinceler bulunmaktaydı. Bu sebeple karardan genel olarak herkes memnun oldu. 24 Eylül 1269 tarihinde de Kral III. Huguesd'Antioche-Lusignan, Lydda piskoposu tarafından taçlandırıldı ve I. Amaury döneminden sonra ilk kez Kudüs ve Kıbrıs Krallıkları tek bir kişide toplandı (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 419; Eracles, 1859, Vol. II, s. 475; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 429; Machéras, 1882, s. 29; Amadi, 1891, s. 210; Demirkent, 1997, s. 239; Holt, 2009, s. 33; Hill, 2010, Vol. II, s. 161- 163; Torsello, 2016, s. 353; Runciman, 2019, C. III, s. 278).

Marie bu karardan memnun olmayarak, kararın alındığı gün itirazını yapmış ardından da Papa'ya şikâyet için İtalya'ya hareket etmiştir (Le Templier de Tyr, 1887, s. 198; Hill, 2010, Vol. II, s. 162- 163). Marie önce Sicilya Kralı Charles d'Anjou(1262- 1282) ile irtibat kurdu. Papa X. Gregorius (1271- 1276) 'un huzuruna

Conradin. L'autre fille fui la reine Alix, mèdeuroi Henri de Chypre, qui fut père de Hugues, mort avantsamajorité. Uneautre fille fut madameMélissende, princesse d'Antioche, fille duroi Amaury de Lusignan, mamere. Pourlaquelle chose, je vous prie, comme plusprochehéritièreduroyaume, et fille de la fille de la reine Isabelle, mèdeuroi Conrad, la dernière saisieduroyaume le Jérusalem, mamèreaayantsurvécu à toutes ses soeurs, de me faireleshommages et lesredevancescomme à la dame et auplusdirecthéritier de Jérusalemquisoit, en ce moment, auroyaume. Et je suisprête à fairetout ce quelesseigneurs et lesdamesdoiventfaire à leursvassaux." (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 416).

²¹Tam metin şu şekildedir: *"Madame, que, d'aprèslesusages de ce royaume, celui qui veut réclamer un héritage doit le requérir du chef mèdeudernier possesseur. S'il en était autrement, il n'y aurait n'isaisinenipossession qui valut, et il arriverait souvent que les collatéraux pourraient déshériter les descendants de la souche directe."* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 417).

²²*"... comment nul n'était plus direct héritier que lui ni le comte de Brienne ni mademoiselle Marie."* (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 419).

1271 yılında çıkan Marie, 1274 yılında ise Lyon Konsili'ne gitti. Konsilde bulunan Akka temsilcileri konuya Kudüs Yüksek Mahkemesi'nin karar verebileceğini belirtmişlerdir. 1276 yılında Papa X. Gregorius, Marie'nin sahip olduğu hakkını Charles d'Anjou'ya satması için metin hazırlatmıştır. Bu satış din adamlarının önünde 1277 yılında Mart ayında Papa X. Gregorius'un ölümünden sonra gerçekleşmiştir (Eracles, 1859, Vol. II, s. 475; Mas Latrie, 1861, Vol. I, s. 457; Hill, 2010, Vol. II, s. 164; Baldwin, 2012, s. 175; Runciman, 2019, C. III, s. 279). Bu anlaşma karşılığı prenses, bin altın alırken, yıllık 4 bin tournois²³ maaş bağlandı (Assises de Jérusalem, 1841, Vol. II, s. 415- 419; Le Templier de Tyr, 1887, s. 190- 193; Hill, 2010, Vol. II, s. 164- 165; Baldwin, 2012, s. 184; Runciman, 2019, C. III, s. 279). Maaş konusu Napoli Kralı II. Charles (1285- 1309) tarafından da onaylanmıştır, fakat maaşın ne kadar ödendiği bilinmemektedir (Runciman, 2019, C. III, s. 279). Bu akdın doğuya ilk yansımaları Roger San Severino (ö. 1285) 'nun hızla 1277 yılında Akka'ya gelişi olmuştur.

SONUÇ

Naiplik konusunda XIII. yüzyılın ortasından başlayarak Kıbrıs'ta çok karışık bir dönem yaşanmıştır. Kıbrıs Kralı II. Hugues de Lusignan'ın tahta geçtiğinde henüz bebek olması annesi Kraliçe Plaisanced'Antioche'un naiplik yapmasını beraberinde getirmiştir. Son derece cesur ve hırslı bir kadın olan Kraliçe Plaisance d'Antioche, Kıbrıs naipliğinin yanında Conradin'in Kudüs'e gelememesini gerekçe göstererek Kudüs naibi de olmak istemiş, bu uğurda çalışmıştır, başarılı da olmuştur. 1261 yılında Plaisanced'Antioche'un ölümü yeni sorunlara kapı açmıştır. Kıbrıs ve Kudüs Krallıkları için naip atanması gerekmiştir. II. Hugues de Lusignan'ın Isabella ve Marie adında iki halasından sadece Isabella hayattaydı. Ölen halası Marie yaşça büyük olmasına rağmen naiplik onun oğlu Hugues de Brienne yerine, diğer halası Isabella'ya geçmiştir. Hugues de Brienne teyzesi Isabella ona annesi gibi baktığı için hak iddiasında bulunmayı yakışsız bulmuştur. Isabella'nın naip olmasından kısa süre sonra ölmesinin ardından onun oğlu Hugues d'Antioche'un naiplik talebinde bulunmuştur. Ancak bu sefer Hugues de Brienne de naip olmak istemiştir. Fakat isteği kabul görmemiş Hugues de Briennesaf dışı kalmıştır. Zaten kısa süre sonra 1267 yılında Kral II. Hugues de Lusignan da ölmüştür. Hugues d'Antioche- Lusignan 1267 yılının sonunda tahta çıkmıştır. Ama yine bir taht müddeisi ortaya çıkmıştır. Bu kez de Melisende de Lusignan'ın kızı Marie hak iddiasını Kudüs Yüksek Mahkemesi önünde

²³ 1250'li yıllarda yaklaşık 81 gr gümüş değerinde bir Orta Çağ Fransız para birimidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Philips, 2006, s. 913- 917). Baldwin, yıllık ödemenin 4 bin tournois yanında 10 bin bezant olduğunu kaydetmiştir (Baldwin, 2012, s. 184).

savunmuştur. Tarafları dinlenmiş, fakat Marie haksız bulunmuştur. Marie, eli boş olarak Papa'nın yanına gitmiş ve Krallık üzerindeki haklarını Charles d'Anjou'ya satmıştır. Bu süreç, Kudüs'te karışıklıklara yol açmıştır ve bölgenin dış saldırılara açık hale gelmesine sebep olmuştur. Aynı zamanda da yaşanan çekişmeler Haçlılar arasında husumete sebep olmuş, Haçlıların zayıflamasında rol oynamıştır.

EXTENDED SUMMARY

Hugh II of Lusignan, who was born from the marriage of King Henry I of Lusignan and Plaisance of Antioche, became the fifth king of the Kingdom of Cyprus. The King of Cyprus, Hugh II of Lusignan, was still a baby when he came to the throne. Therefore, his mother, Queen Plaisance of Antioche, became his regent. She served as the regent of Cyprus on behalf of his son. Queen Plaisance of Antioche, a brave and ambitious woman, also became the regent of Jerusalem, citing the fact that Conradin, the grandson of Holy Roman German Emperor Friedrich II, did not come to Jerusalem. She worked for this reason and was successful. Plaisance of Antioche died in 1261.

The death of Plaisance of Antioche necessitated the appointment of regents for the Kingdoms of Cyprus and Jerusalem. King Hugh II of Lusignan had two aunts, Isabella and Marie. Of these, only Isabella survived. Although her deceased aunt Marie was older, the regency passed to her younger aunt Isabella instead of Marie's son Hugh of Brienne. Hugh of Brienne did not find it appropriate to make a claim because his aunt Isabella treated him like his mother. After Isabella's death shortly after becoming regent, her son Hugues d'Antioche requested the regency. This time, however, Hugh of Brienne also wanted to be regent. However, his request was not accepted and he was eliminated. After a short while, King Hugh II of Lusignan died in 1267.

Regent Hugh of Antioche-Lusignan came to the throne at the end of 1267 with the title of Hugh III of Antioche-Lusignan. At this stage, another claim to the throne emerged. Melisende of Lusignan's daughter Marie defended her claim before the Jerusalem high court. The parties were heard, but Marie was found wrong. Marie applied to the Pope and asked him to resolve the issue about her claim. She ultimately sold her rights to Charles of Anjou. This process caused confusion in Jerusalem.

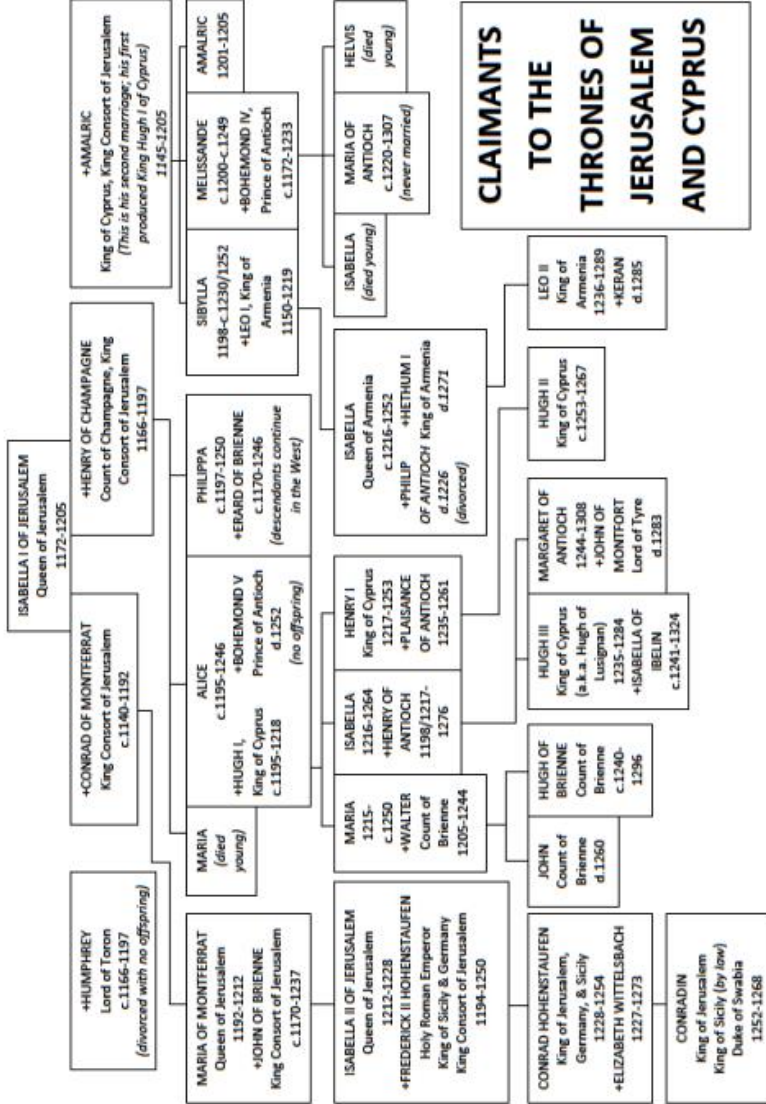
KAYNAKÇA

- Altan, E. (2020). Haçlı devletlerinde (outremer) kullanılan unvanlara dair. *Tarih Dergisi*, 71, 67-81.
- Assises de Jérusalemou recueildes ouvrages de jurisprudence composé pendant le XIII Siecle dans les royaumes de Jérusalem et de Chypre*. (1841). (Le ComteBeugnot, M. Publ.). (Vol. I-II). Paris: Imprimerie Royale.
- Baldwin, P. B. (2012). Pope Gregory X and the Crusades (Doctoral Thesis). Queen Mary University of London: London.
- Bustron, F. (1886). *Chronique de L'Île de Chypre*. Paris: publiée Rene de Mas Latrie.
- Chroniquesd'Amadi et de Strambaldi premiere partie chroniqued'Amadi*. (1891). (Mas Latrie, M. René de Publ.) (Vol. I). Paris: Imprimerie Nationale.
- Chroniquedu Templier de Tyr (1241- 1309) (1887). Les Gestesdes Chiprois, Recueil de Chroniques Françaises Ecrites en Orient aux XIII- XIV Siecles, Société de L'orient Latin*, (par Gaston Rynaud), 139- 335.
- Close Rolls of TheReign of Henry III, 1254-1256* (1931). London: Majesty's Stationery Office.
- Demirkent, I. (1997). *Haçlı Seferleri*. İstanbul: Dünya Yay.
- Edbury, P. (1994). *The kingdom of Cyprusand Crusades, 1191-1374*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Edbury, P. (1997). *John of İbelinand the kingdom of Jerusalem*. New York: Rochester.
- Heyd, W. (2000). *Yakın-Doğu ticaret tarihi* (Karal, E. Z. Çev.). Ankara: TTK Yay.
- Hill, G. (2010). *A history of Cyprus* (Vol. II- III- IV). Cambridge: Cambridge University Press.
- Holt, P. M. (2009). *Haçlılar Çağı 11. yüzyıldan 1517'ye yakındoğu*, (Arıkan, Ö. Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Karakaş, Ş. & Özbek, S. (2022). VI. Haçlı Seferi gölgesinde Kutsal Roma İmparatoru II. Friedrichve Eyyûbî Sultanı Melik Kâmil dostluğu. *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, 15, 63-86.
- L'Estoiredes Eracles, (1859). *Recueildes historiendes Croisades historiens occidentaux* (Vol. II). Paris: Imprimerie Royale.
- Machéras, L. (1882). *Chronique de Chypre* (Miller, E. tr.). Paris: Ernest Leroux.
- Mas Latrie. (1881). *Généalogiedes rois de Chypre de la famille de Lusignan*. Venise: Imprimerie de Marco Visentini.
- Mas Latrie. (1861). *Histoire de l'Île de Chypre Sous le renge des Princes de la maison de Lusignan* (Vol. I). Paris: Imprimerie Imprimeriale.
- Mas Latrie. (1852). *Histoire de l'Île de Chypre Sous le renge des Princes de la maison de Lusignan* (Vol. II). Paris: Imprimerie Imprimeriale.
- Philips, M. (2006). Outremer: coinage, *The Crusades an Encyclopedia*, (Vol. III, s. 913- 917). California: ABC Clio.
- Runciman, S. (2019). *Haçlı Seferleri tarihi* (C. II- III). (İşiltan, F. Çev.). Ankara: TTK Yay.
- Rymer. (1816). *Foedera* (Vol. I, Pars. I), Adamo Clarke LLD S.A. S., London: Fred Holdbrooke Soc. Int. Temp. S.A.S.
- Schabel, C. (2014). Queen plaisance of Cyprusandthe bulla Cypria. *Deeds Done Beyond the Sea: Essays on William of Tyre, Cyprusand the Military Orders Presentedto Peter Edbury*, 155- 168.

Stollberg-Rilinger, B. (2020). *Kutsal Roma imparatorluğu* (Tunçay, M. Çev.). İstanbul: Vakıfbank Kültür Yay.

Torsello, M. S. (2016). *The book of the secrets of the faithful of the cross, liber secretorum fidelium crucis* (Lock, P. trans.). Routledge.

EKLER

Ek-1: Kıbrıs ve Kudüs Krallıkları Tahtında Hak İddia Edenleri Gösterir Soyağacı (Baldwin, 2012, s. 318).

